

Pohjoismaiset omaishoitoalan toimijat vaativat:

Omaishoitajien oikeuksia parannettava

Pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta ei ole enää entisensä. Norjassa, Ruotsissa, Suomessa ja Tanskassa on nähtävissä samantyyppinen selvä suuntaus kotipalvelujen saatavuuden heikentymisestä, aiempaa nopeammasta sairaalahoidosta kotiuttamisesta sekä ongelmista palveluasumisen ja pitkäaikaishoidon laadussa.

Omaishoitajat paikkaavat palveluvajetta

Vaikka vanhuspalveluissa on kehitetty kuntoutusta ja kuntouttavaa työtettä, ei se kuitenkaan poista sitä vajetta, joka on syntynyt julkisten palvelujen saatavuuden ja laadun heikentymisestä.

Omaishoitajat ovat joutuneet korvaamaan puuttuvia palveluita. Monet tutkimukset Pohjoismaissa ja muualla Euroopassa osoittavat tämän valitettavan kehityskulun seuraukset.

Omaishoitajat kärsivät fyysistä ja psyykkisistä terveysongelmista. Heillä on lisääntynyt riski syrjäytymiseen. Lisäksi monilla omaishoitajilla on suuria haasteita yhdistää työssäkäynti ja hoitaminen. Yleensä omaiset ja läheiset ovat valmiita ja halukkaita vastaamaan läheistensä huolenpidosta, mutta eivät hinnalla millä hyvänsä.

Pohjoismaisissa hyvinvointiyhteiskunnissa on arvioitava, mikä on omaishoidon ja julkisen hoivan välinen suhde. Hyvinvointimallillemme on ollut tyypillistä väestön osaamisen hyödyntäminen, tasa-arvo, itsemäärääminen ja yksilöiden valinnanvapaus. Lisäksi hyvinvointipalvelumme ovat mahdollistaneet naisten korkean osallistumisasteen työmarkkinoille.

Omaishoidon tukeminen on investointi

Hoivaan liittyy ilmeisiä kansantaloudellisia haasteita väestön ikääntyessä. Silti omaishoitajien tukeminen nähdään myös kustannuseränä eikä investointina.

Pohjoismaiset omaishoitotoimijat muistuttavat, että omaishoitajien tukeminen on panostus hoivaan ja hyvinvointiin. Panostuksilla ei vain ehkäistä omaishoidon haittavaikutuksia terveyteen, vaan myös edistetään omaishoitajien halukuutta hoitaa pidempään, kun he voivat luottaa saavansa tarvitsemaansa tukea pitkällä aikavälillä.

Jos yhteiskuntapolitiikka perustuu pelkkään kustannusajatteluun, menetämme mahdollisuuden kehittää yhteiskuntamme palveluita sen mukaisesti, mitä ikääntymiskehitys väistämättä edellyttää.

Nykyajattelun mukaan leikkaukset julkisissa palveluissa ja pitkäaikaishoivan tarjonnan vajeet johtavat perheiden vastuun kasvamiseen hoivassa. Tarvitsemme poliittista keskustelua siitä, minkälaista kehitystä haluamme ja siitä, kuinka paljon voimme kuormittaa omaishoitajia.

Omaishoitajien oikeuksia vaalittava lainsäädännöllä

Omaishoitajan on voitava vapaasti valita, ryhtyykö hoitamaan ja kuinka paljon on valmis sitoutumaan. Omaishoitajien on saatava riittävästi tukea ja apua tehtävänsä, millä varmistetaan omaishoitajan hyvinvointi, taloudellinen turva ja sosiaalinen osallisuus.

Tuen ja avun saanti on tarvittaessa turvattava riippumatta siitä, minkä ikäisiä omaishoitajat tai hoidettavat ovat, ovatko he naisia vai miehiä ja mikä koulutus heillä on. Omaishoitajien oikeudet on turvattava yhdenmukaisesti riippumatta omaishoitajan tai hoidettavan asuinkunnasta tai taloudellisesta tilanteesta.

Pohjoismainen omaishoitoalan yhteistyö

Haastamme kunta-, alue-, kansallisen sekä EU-tason päättäjiä rakentamaan vuoropuheluun omaishoitoalan toimijoiden kanssa tarkastelemaan omaishoitajien tilannetta, tarpeita ja haasteita sekä turvaamaan erilaisilla aloitteilla, usein näkymättömiin ja marginaaliin jäävien, omaishoitajien terveyttä ja hyvinvointia.

Omaishoitoalan toimijoiden mukaan paras keino on aloittaa kehittämällä kansalliset omaishoitostrategiat mahdollisimman pian.

[Eurocarers](#), eurooppalainen omaishoitajärjestöjen ja tutkimusorganisaatioiden verkosto, kokoontui vuosikokoukseensa Kööpenhaminassa 20.–22.5.2019. Kokouksessa perustettiin myös pohjoismaisten omaishoitoalan toimijoiden työryhmä. Pohjoismainen yhteistyö edistää osaltaan Eurocarersin 10 kohdan strategiaa omaishoitajaystävällisten yhteiskuntien luomisessa eri puolilla Eurooppaa.

Kannanoton ovat tehneet Suomen, Ruotsin ja Tanskan omaishoitajaliitot, Suomen ja Norjan omaishoidon verkostot sekä Ruotsin omaishoitokeskus ja Tanskan vanhusjärjestö Dane Age.

Lisätietoja antavat

toiminnanjohtaja Sari Tervonen, Omaishoitajaliitto
sp sari.tervonen@omaishoitajat.fi
p. 050 3684554

omaishoidon asiantuntija Jonna Skand, Suomen omaishoidon verkosto
sp Jonna.skand@folkhalsan.fi
p. 046 810 5037